

BANKA YA TLHABOLOLO YA BORWA JWA AFRIKA

GO ROTLOETSA GO FITLHELELA MOLAO WA TSHEDIMOSETSO

KAELO YA GO FITHELELA TSHEDIMOSETSO

Lwetse 2016

Lenaane la Diteng

1	KETELELOPELE	2
2	DINTLHA TEBANG LE KAROLO 14	2
2.1	SEBOPEGO LE DITIRAFATSO – [Karolo 14(1) (a)]	2
2.2	DINTLHA TSA BONNO – [KAROLO 14(1) (b)]	3
2.3	KAELO YA KAROLO 10 – [KAROLO 14(1) (c)]	4
2.4	GO FITLHELELA DIREKOTO TSE DI TSHWERWENG KE DBSA	5
2.5	DITIRELO TSE DI TLAMELWANG KE DBSA	10
2.6	KAFA GO KA FITLHELELWANG DITIRELO TSA DBSA KA GONE	10
2.7	DITHULAGANYO TSA GORE BATHO BA NNE LE SEABE MO GO TLHAMENG PHOLISI LE TIRAFATSO YA MAATLA	10
2.8	DITHARABOLOLO MABAPI LE GO PALELWA KE GO DIRISANA LE DITAOLELO TSA MOLAO ONO	10
2.9	TSHEDIMOSETSO E NNGWE EO E KA NNANG YA KWALWA [Karolo 14(1)(i)]	10
2.10	GO NNA GONE GA BUKANA YA DITAELO [Karolo 14(3)]	11
2.11	DITEFELELO TSE DI KWADILWENG MABAPI LE DITLHOPHA TSA BATHO	11
2.12	MAMETLELELO A: DIFOROMO TSE DI KWADILWENG	13

1 KETELELOPELE

- 1.1. Thotloetso ya Phitlhelelo ya Molao wa Tshedimosetso 2000, (“Molao”) gareng ga dilo tse dingwe, o senka go tihomamisa tshwanelo ya molaotheo ya go fitlhelela tshedimosetso epe fela ya Naga kgotsa ya motho ope fela fa tshedimosetso e e ntseng jalo e tlhokega go e dirisa kgotsa go sireletsa tshiamelo epe fela.
- 1.2. Gape Karolo 14 ya Molao e tlhoka gore ditlhophha tsa batho le tsa poraefete di kwale dibukana tsa ditaelo tse di baakanyetsang tshedimosetso ya mefuta le methale ya direkoto tse di tshotsweng ke ditlhophha tse di ntseng jalo tsa batho le tsa poraefete. *DBSA* ke setlhophha sa batho kafa tlase ga serapa (b) (ii) se se tlhalosang lereo “setlhophha sa batho” mo karolong 1 ya Molao. Tebang le karolo 8 ya Molao, setlhophha sa batho se se kaiwang mo serapeng b (ii) se se supilweng fa godima se ka nna sa kaya setlhophha sa batho kgotsa setlhophha sa poraefete malebana le rekoto ya setlhophha seo. Setlankana seno se direla jaaka bukana ya ditaelo ya *DBSA* tebang le tshedimosetso kgotsa direkoto tseo *DBSA* e leng setlhophha sa batho.
- 1.3. Bukana eno ya ditaelo e gone ka Seesemane. Dithanolo ka dipuo di le nne tsa semmuso di gone fa o di kopa e bong Seafrikanse, Sezulu, Sesotho le Setswana.

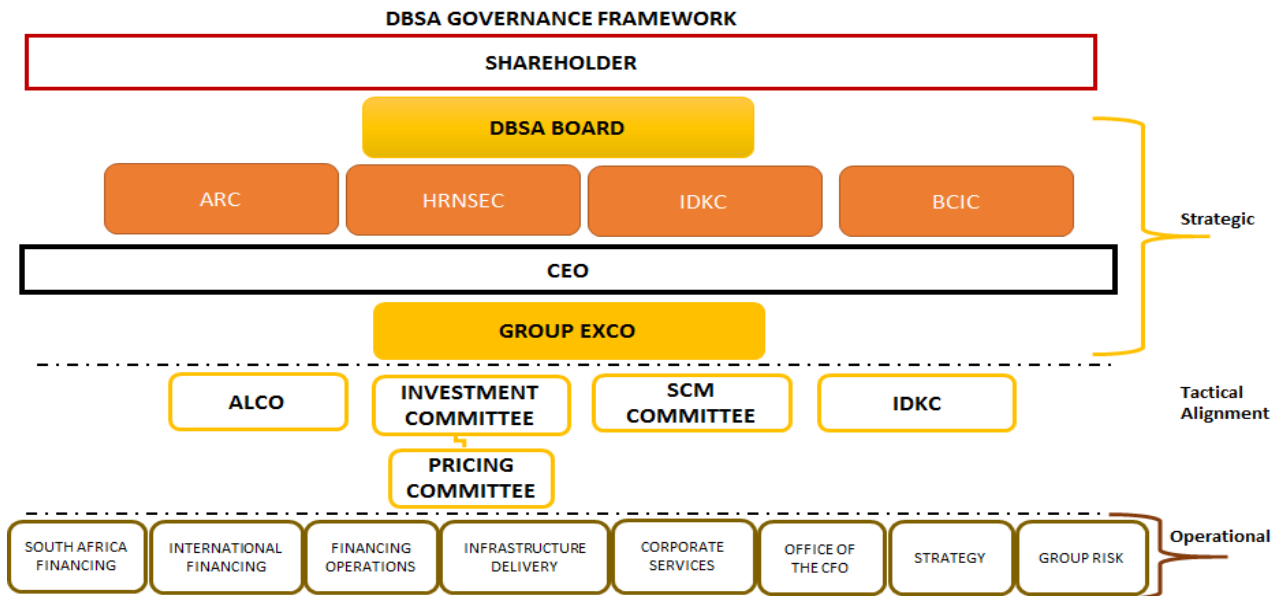
2 DINTLHA TEBANG LE KAROLO 14

2.1 SEBOPEGO LE DITIRAFATSO – [Karolo 14(1) (a)]

2.1.1. SEBOPEGO SA *DBSA*

DBSA ke setheo sa batho se se tihomamisitsweng tebang le Banka ya Tlhabololo ya Borwa jwa Afrika Molao, Nomoro 13 wa 1997 (“Molao wa *DBSA*”). Molaotheo le tsamaiso ya Boto ya Batsamaisi ba *DBSA* segolo bogolo e laolwa ke Molao wa *DBSA* mme e tswelela go laolwa ke *Public Finance Management Act No. 1* ya 1999. Sebopego sa *DBSA* se dirwa ke Boto ya Batsamaisi, Maphata a le 8 le khamphani ya bobedi e bong Letlole la Tlhabololo.

Setshwantsho se se takilweng fa tlase se bontsha sebopego sa *DBSA*.

2.1.2. DITIRAFATSO TSA DBSA

Tiro ya botlhokwa ya *DBSA* ke go baakanyetsa thuso ya madi, ya sethekeniki, le e nngwe go fitlhelela meono ya Banka jaaka e bonala mo karolong 3 ya Molao wa *DBSA*. Karolo 3(1) ya Molao wa *DBSA* o bolela jaana “meono-megolo ya Banka e tla nna go rotloetsa tihabololo ya itsholelo le kgolo, go tihabolola babereki, go aga go gola ga mekgatlho le kemonokeng ya tihabololo ya diporojeke le manaane mo dikgaolong.” Maitlomo-magolo mo ditrong tsa dipeeletso tsa yone ke go tshegetsatsa ditsamaiso ka matlole. Fa re tihalosa ka bophara, e kobile go dira jaaka setlamelo sa go godisa go fitlhelela ga dikgwebo tsa poraefete ditšhono mo matloleng a batho.

2.2 DINTLHA TSA KGOLAGANO – [KAROLO 14(1) (b)]

2.2.1. MOOFISIRI WA TSHEDIMOSSETSO

Tebang le Molao, Molaodi-Mogolo wa *DBSA* ke Moofisiri wa Tshedimosetso.

Maina ka botlalo	Patrick Dlamini
Nomoro ya founo:	011 313 3075
Aterese ya Imeile	PAIA@dbsa.org
Aterese ya poso	PO. Box 1234 Halfway House Midrand 1685

Aterese ya Seterata	1258 Lever Road Headway Hill Midrand
---------------------	--

2.2.2. BATHUSA-MOOFISIRI WA TSHEDIMOSSETSO

Mo tumalanong le ditaolelo tsa Molao, Moofisiri wa Tshedimosetso o letleletse semmuso batho ba ba latelang jaaka Bathusa-Moofisiri wa Tshedimosetso. Fa o dira kopo, e lebise go mongwe wa Bathusa-Moofisiri wa Tshedimosetso bano ba babedi.

1.	Maina ka botlalo	Kim Lombard
	Nomoro ya founu:	011 313 3853
	Aterese ya Imeile	PAIA@dbsa.org
	Aterese ya poso	PO. Box 1234 Halfway House Midrand 1685
	Aterese ya Seterata	1258 Lever Road Headway Hill Midrand
2	Maina ka botlalo	Urshekar Singh
	Nomoro ya founu:	011 313 3390
	Aterese ya Imeile	PAIA@dbsa.org
	Aterese ya poso	PO. Box 1234 Halfway House Midrand 1685
	Aterese ya Seterata	1258 Lever Road Headway Hill Midrand

2.3 KAELO YA KAROLO 10 – [KAROLO 14(1) (c)]

Tebang le karolo 10 ya Molao, Komisi ya Ditshwanelo tsa Botho ya Afrika Borwa (SAHRC) e kwadile kaelo kafa Molao ono o dirang ka gone e ka bonwang go SAHRC mo ateseng e e latelang:

Private Bag 2700

Houghton

2041

Founu: (011) 877 3640/3769

Imeile: PAIA@sahrc.org.za

Webosaite: www.sahrc.org.za

2.4 GO FITLHELELA DIREKOTO TSE DI TSHWERWENG KE DBSA

2.4.1. TSAMAISO YA KOPO

- 2.4.1.1. Mokopi o tshwanetse go dirisa foromo e e kwadilweng, Mametlelelo A, go dira kopo go fitlhelela rekoto. Kopo e lebišwe go Mothusa-Moofisiri wa Tshedimoseṱso yo dintlha tsa gagwe tsa kgolagano di beilweng mo karolong ya 2.2.2 fa godimo.
- 2.4.1.2. Mokopi o tshwanetse go baakanyetsa tshedimoseṱso e e lekaneng mo foromong ya kopo gore Mothusa-Moofisiri wa Tshedimoseṱso a kgone go tthaola direkoto tse di kopilweng.
- 2.4.1.3. Gape mokopi o tshwanetse go supa gore o tlhoka foromo efe ya tshedimoseṱso.
- 2.4.1.4. Mokopi o tshwanetse go tlhalosa gore rekoto eo a e senkang o e rata ka puo e efe.
- 2.4.1.5. Mokopi tshwanetse go supa gore o eletsa go itsisiwe tshwetso kaga kopo eo ka mokgwa ofe mme a bo a tlhalosa mokgwa oo le dintlha tsotlhe.
- 2.4.1.6. Fa kopo e direlwa motho yo mongwe, mokopedi o tshwanetse go neelana ka bosupi jwa gore o dira kopo eo a le mo maemong afe, go kgotsofatsa Mothusa-Moofisiri wa Tshedimoseṱso go ya selekanyong se se rileng.
- 2.4.1.7. Mothusa-Moofisiri wa Tshedimoseṱso o tla itsise mokopedi (eseng mokopi ka namana) ka kitsiso, a lopa mokopi go duela tuelelo e e kwadilweng (fa e le gone) pele a tswelapele ka kopo.
- 2.4.1.8. Mokopi yoo kopo ya gagwe ya go bona rekoto e e rebotsweng o tshwanetse go duelela go dirwa gape ga rekoto le go batliwa le go baakanya dikhopi kgotsa diteng tsa rekoto e e lopilweng le nako ya diura tse di sentsweng go batliwa tshedimoseṱso le go baakanya thebolo ya rekoto.
- 2.4.1.9. Mothusa-Moofisiri wa Tshedimoseṱso o tla itsise mokopi ka tshwetso ya gagwe mo malatsing a le 30 morago ga go amogela kopo kgotsa a ka oketsa paka eo ka paka e e oketsegileng e e sa feteng malatsi a le 30. Paka eo Mothusa-Moofisiri wa Tshedimoseṱso a ka itsiseng mokopi ka tshwetso ya gagwe e ikaegile ka koketso e e ntseng jalo eo gongwe e ka tlhokwang go neelwa motho wa boraro tšhono go dira boikuelo go Mothusa-Moofisiri wa Tshedimoseṱso gore rekoto e e lopiwang e kae tebang le direkoto tsa motho wa boraro.

- 2.4.1.10. Fa e le gore kopo ya tshedimisetso ya rekoto ga e letlelelwe, kana e diegisitswe ka ntata ya gore ditefeleo di kwa godimo kgotsa e mo sebopegong se se sa amogelelegeng tebang le serapa (b) setlhopa sa batho, karolo 78(2) ya Molao e neela mokopi dithata tsa go kopa thuso e e maleba kwa kgotlatshekelo mo malatsing a le 30 go bona tshwetso.
- 2.4.1.11. Fa e le gore kgotlatshekelo e ntsha taolo ya gore *DBSA* e neele mokopi tetla ya go bona direkoto tse di kopilweng, mokopi o tshwanetse go duela tefeleo pele tetla ya go fitlhelela direkoto tse di ntseng jalo e ka rebolwa.

2.4.2. MABAKA A GO GANA GO FITLHELELA DIREKOTO

- 2.4.2.1. Mothusa-Moofisiri wa Tshedimisetso a bofilwe ke ditaolelo dingwe tsa Molao, a ka nna a gana kopo ya tshedimisetso kgotsa rekoto fa e le gore tshedimisetso e amana le:
- (a) Tlamo ya tshireletso ya sephiri ya motho wa boraro yoo e leng moagi wa naga, e e akaretsang go senolwa ka mogkwa o sele tshedimisetso ya poraefete ya moagi yoo wa naga;
  - (b) Tlamo ya tshireletso ya tshedimisetso ya kgwebo ya motho wa boraro, fa e le gore rekoto eo e na le -
    - (i) Diphiri tsa kgwebo tsa motho wa boraro;
    - (ii) Tshedimisetso ya matlole, ya kgwebo, ya saense kgotsa ya sethekeniki eo go senolwa ga yone go ka gobatsang dikgatlhegelo tsa matlole kgotsa tsa kgwebo tsa motho yoo wa boraro;
    - (iii) Tshedimisetso e e neetsweng ka go tshepa motho yoo wa boraro go *DBSA*, fa e le gore tshenolo eo e ka lomeletsa ditherisano kgotsa kgaisano ya kgwebo tsa motho wa boraro.
  - (c) Tlamo ya tshireletso ya tshedimisetso ya khupamarama ya batho ba boraro fa e sireleditswe tebang tumalano epe fela;
  - (d) Tlamo ya tshireletso ya pabalesego ya batho le tshireletso ya thoto;
  - (e) Tlamo ya tshireletso ya direkoto tseo di ka lejwang e le tshiamelo ya poraefete mo dikgannyeng tsa semolao;
  - (f) Tshedimisetso kaga patlisiso eo e tseweletseng mo boemong jwa motho wa boraro koo gongwe go ka senolwang motho yoo wa boraro kgotsa motho yoo a tla bong a tseweletsa patlisiso e e ntseng jalo mo boemong jwa motho yoo wa boraro kgotsa kangang eo e tlhotlhomisiwang e ka lomelediwang mo go masisi.
- 2.4.2.2. Mothusa-Moofisiri wa Tshedimisetso a ka gana kopo ya tshedimisetso kgotsa rekoto fa e le gore tshedimisetso eo kgotsa rekoto eo e amana le:

- (a) tshedimisetso e e rebotsweng ke motho wa boraro e le khupamara, tshenolo e e ntseng jalo go ka dumelwa gore e ka lomeletsa ka tsela nngwe thebolo ya tshedimisetso e e tshwanang mo isagweng, kgotsa tshedimisetso mo motsweding o o tshwanang le gore e mo kgatlhegelong ya batho le gore tshedimisetso e e ntseng jalo e ka tswelala e rebolwa;
- (b) tlamo ya tshireletso ya pabalesego ya batho ka nosi le tshireletso ya thoto;
- (c) tlamo ya tshireletso ya badiragatsi ba molao le ditsamaiso tsa semolao;
- (d) ditiro tsa kgwebo tsa *DBSA*, tse di akaretsang –
- (i) diphiri tsa kgwebo tsa *DBSA*;
  - (ii) tshedimisetso ya matlole, ya kgwebo, ya saense kgotsa sethekeniki fa e le gore tshenolo eo gongwe e ka gobatsa dikgatlhegelo tsa matlole kgotsa tsa kgwebo tsa *DBSA*;
  - (iii) tshedimisetso eo fa e ka senolwa e ka lomeletsang *DBSA* mo ditherisanong kgotsa mo kgaisanong ya kgwebo;
  - (iv) thulaganyo ya khomputara ya *DBSA* le e e sireleditsweng ke ditshwanelo tsa bokwadi.
- (e) tshedimisetso kaga patlisiso e e tswelletseng e dirwa mo boemong jwa *DBSA*, tshenolo e e ntseng jalo gongwe e ka tsenyang *DBSA* kgotsa motho yo o tswelletsang patlisiso mo boemong jwa *DBSA* kgotsa kang eo e tlhotlhomisiwang mo tomeletsong e e masisi.
- (f) pono, kgakololo, pegelo kgotsa katlageniso e e bonweng kgotsa e e baakantsweng, kgotsa akhaunte ya therisano, puisano eo e nnileng gone, go akaretsa mme e seng fela ya dintlha tse di kwadilweng mo pokanong, ka boikaelelo jwa go thusa go tlhama pholisi kgotsa go dira tshwetso mo go diriseng dithata tsa molao kgotsa go dira tiro eo re e abetsweng kgotsa eo e pegilweng ke molao.
- (g) dikopo tsa metlae kgotsa tsa borumulano kgotsa tse di akaretsang ditiro tse di makgapa go dirisiwa ditlamelo tsa *DBSA*.

2.4.3. MEFUTA YA DIREKOTO TSE DI TSHWERWENG KE *DBSA*

DBSA ba tshotse direkoto tse di latelang tebang le Karolo 14(1) (d) le pholisi ya Tshireletso ya Tshedimisetso ya *DBSA*, tsamaiso ya kopo e e tlwaelegileng ya *PAIA* e tla dira.

(a)	Dikadimomadi	<ul style="list-style-type: none"> - Dintlha tse di kwadilweng (Rekoto ya tshwetso) - Rekoto e e amogetsweng ya molato - Dikopo tsa Moadimi - Tshedimisetso ya Moadimi (<i>KYC</i>, Dipeelelo, jalo le jalo) - Pegelo ya Tlhatlhobo ya Porojeke ya Ntlha
------------	---------------------	---

	<ul style="list-style-type: none"> - Dipegelo tsa Tekelo tsa Porojeke - Ditumalano tsa Dikadimomadi - Dipegelo tsa Tigelo ya Porojeke - Dipegelo tsa Tekelelo tsa Porojeke
(b) Dimpho	<ul style="list-style-type: none"> - Dintlha tse di kwadilweng (Rekoto ya tshwetso) - Direkoto tsa dimpho tse amogetsweng - Dikopo tsa Baamogedi - Tshedimose tso ya Moamogedi - Dipegelo tsa Tekelo ya Porojeke ya Dimpho - Ditumalano tsa Dimpho - Dipegelo tsa Tigelo ya Porojeke - Dipegelo tsa Tekelelo tsa Porojeke
(c) Go Laola Ditekeletso	<ul style="list-style-type: none"> - Dipholisi le ditsamaiso - Dipegelo tsa go Laola Ditekeletso - Ditlhatlhobo tsa Ditekelelo tsa Porojeke/Modirelwa - Ditekanyetso tsa Madi tsa Kgwebokgolo e le Nosi - Thulaganyo ya Madi a a Lekaneng - Thulaganyo ya go Laola Ditekeletso - Ditekeletso tsa Madi tsa Dipuso Selegae
(d) Go Laola Matlole	<ul style="list-style-type: none"> - Dipholisi le ditsamaiso - Ditekanyetsomadi tsa khamphani - Ditekanyetsomadi tsa Dikgwebo tsa Bobedi - Dipegelo tsa Khamphani tsa Matlole - Go Laola Dipegelo tsa Tlhatlhobodibuka - Ditlankana tsa Tuelo - Ditlankana tsa go Laola Matlole - Melao ya Matlole le Melawana
(e) Go bona ditiro	<ul style="list-style-type: none"> - Dipholisi le ditsamaiso - Ditlankana tsa fantisi - Tshedimose tso ya motho wa boraro (KYC, Thebolo ya lekgetho, BEE jalo le jalo) - Dipegelo - Dintlha tse di kwadilweng le direkoto tsa ditshwetso
(f) Go tsamaisa dikontereka	<ul style="list-style-type: none"> - Ditumalano tsa dikadimomadi/Dikontereka - Bukana ya Ditsamaiso tsa go Duela Kadimomadi - Ditlankana tsa go Lopa Dituelo - Ditlankana tsa go Duela Dituelo - Ditlankana tsa go Duela Kadimomadi
(g) Tsa Matlotlo	<ul style="list-style-type: none"> - Dipholisi le ditsamaiso - Dijenale - Go kopanya matlole (ditumalano, maemo a melato, jalo le jalo) - Dipegelo - Dintlha tsa mebaraka - Ditlhomamiso tsa dikutlwanelokgwebo - Ditumalano tsa melato - Dipeelelo le ditumalano tsa molao - Go laola go tsena ga madi
(h) Babereki	<ul style="list-style-type: none"> - Dipholisi le ditsamaiso

	<ul style="list-style-type: none"> - Difaele tsa badiri - Dikabelo tsa go thapiwa - Dibonase tsa go dira - Go thapisiwa le go katisiwa - HIV Aids - Tekatekano ya khiro - Botsogo mo Mmerekong le Pabalesego - Dikganetsano le bathapi - Ditherisano le direkoto tsa Mekgatlho ya Badiri - Direkoto tsa kgalemo
(i) Tshedimosetso le Thekenoloji	<ul style="list-style-type: none"> - Dipholosi le ditsamaiso - Ditumalana tsa Tirelo tsa <i>ICT</i> - Direkoto tsa tsamaiso - Paakanyo ya masetlapelo le dipolane tsa tiragatso
(j) Go Laola Dikago	<ul style="list-style-type: none"> - Dipholosi le tsamaiso - Dipolane tsa Dikago - Rejisetara ya Ditlamelo (tse e seng tsa matlole) - Ditlankana tsa Inšhorensense
(j) Togamaano ya Khamphani	<ul style="list-style-type: none"> - Dipholosi le ditsamaiso - Pono ya Khamphani le Dipolelo tsa Moono - Togamaano ya Khamphani - Dikarata tsa go kwalela dintlha - Ditlhatlhobo tsa Tikologo
(k) Ditirelo tsa kafa Molaong	<ul style="list-style-type: none"> - Ditumalano - Mokwalo wa Kutlwanelokgwebo - Pono ya kafa molaong - Dituediso tsa kafa molaong - Polokego
(l) Tlhaeletsano le go bapatsa	<ul style="list-style-type: none"> - Letshwaokgwebo - Pegelo ya ngwaga le ngwaga - Dikgang tsa dipampiri - Dipolelo
(m) Mokwaledi wa Khamphani	<ul style="list-style-type: none"> - Dintlha tse di kwadilweng tsa Boto - Go itsise Dithoto - Direkoto tsa maloko a Boto

2.4.4. DIREKOTO TSE DI GONE KA GALE [KAROLO 14(1)(e)]

Mefuta eno ya tshedimosetso e amana le tshedimosetso e e gone ya batho e bong kafa teng le ka kwantle. Ga go tlhokege go kopa tshedimosetso e e ntseng jalo tebang le Molao. Ka sekai, tshedimosetso e e kwadilweng e e latelang e ka bonwa fela kwantle ga tsamaiso ya kopo ya PAIA:

- Molao wa Banka ya Tlhabololo ya Borwa jwa Afrika, Nomoro 13 ya 1997
- Dipegelo tsa Ngwaga le Ngwaga
- Dikgatiso tsa DBSA (Makwalodikgang, Dibukana, jalo le jalo.)
- Tshedimosetso nngwe e e gatisitsweng mo webosaeteng ya DBSA.

2.5 DITIRELO TSA DBSA

Maitlhomomagolo a DBSA ke go rotloetsa tlhabololo ya itsholelo le go gola, go thapisa babereki, go ruta batho mo ditheong le go ema nokeng go tlhabololwa ga diporojeke mo dikgaolong. Maitlhomomagolo a a rotloetsang ke a go thusa maiteko mangwe a boditšhabatšhaba, a boditšhaba, a kgaolo le a profense go kobilwe go fitlhelela tsamaiso ya matlole e e kopaneng go tlhabolola ditlhopho tsa boditšhaba, boditšhabatšhaba le tsa poraefete mo go laoleng matlole a a rileng.

Di ikaegile ka dikgang tse di umakilweng fa godimo, ditirelo tse di tlamelwang ke DBSA di tlhomolola seabe sa tsone jaana:

- Morebodi-matlole
- Mogakolodi
- Mogwebisani
- Modiragatsi
- Mokopanyi

2.6 KAFA O KA FITLHELELANG DITIRELO TSA DBSA KA GONE

Ditirelo tsa DBSA di ka fitlhelwa ka kopo e e tlwaelegileng le tsamaiso ya tekelelo ka dikomiti tsa teng. Gore o ka bona jang dintlha tse di oketsegileng tsa kafa o ka fitlhelang ka gone ditirelo tsa DBSA tsena mo webosaeteng ya bone e bong www.dbsa.org.

2.7 DITHULAGANYO TSA GORE BATHO BA NNE LE SEABE MO GO TLHAMENG PHOLISI LE TIRAFATSO YA MAATLA

Tebang le Molao wa DBSA, maloko a batho a ka tlhophela batho go nna mo Botong ya DBSA.

2.8 DITHARABOLOLO TSE DI GONE MABAPI LE GO PALELWA KE GO DIRISANA LE DITAOLELO TSA MOLAO ONO

Mokopi ope fela yo o sa kgotsofalelang tshwetso epe fela mabapi le kopo ya go fitlhelela rekoto go tswa go DBSA a ka ikuela go Kgotlatshekelo-Kgolo kgotsa kgotlatshekelo e nngwe ya maemo a a tshwanang go senka thuso ya go ikutlwa o le motho.

2.9 TSHEDIMOSETSO NNGWE EO E KA NNANG YA KWALWA [Karolo 14(1)(i)]

Ga go na tshedimosetso epe e e kwadilweng tebang le karolo eno.

2.10 GO NNA GONE GA BUKANA YA DITAELO [Karolo 14(3)]

Bukana eno ya ditaelo e tla nna gone ka dipuo di le tharo tsa semmuso go Komisi ya Ditshwanelo tsa Botho, mo tumalanong le serapa 4(1) sa Melawana e e itsitsweng semmuso tebang le Molao le go gatisiwa mo webosaeteng ya DBSA e bong www.dbsa.org

2.11 DITEFELELO TSE DI KWADILWENG MABAPI LE DITLHOPA TSA BATHO

Ditefelelo tse di latelang di kwadilwe mo Melawaneng e e itsitsweng semmuso tebang le Molao mme di tshwanetse go duelwa ke mokopi pele ga modiredi wa DBSA a ka direla mokopi direkoto dipe fela.

Kopo epe fela eo e tla tsayang diura di feta borataro e ntse e baakangwa gore e fitlhelelwe, go tla tlhokega gore mokopi a duele karolo ya boraro ya tefelelo jaaka peeletso. Tota madi a poso aa duelwa fa go tshwanetse go posa khophi ya rekoto e e kopilweng ke mokopi.

Tefelelo e e duelwang ke mokopi mongwe le mongwe, kwantle lefa motho a itlisa ka namana, e go builweng ka yone mo molawaneng 7(2) wa Molao ke R35.00. Tefelelo ya khophi ya bukana jaaka e akanyeditswe mo molawaneng 5(c) wa Molao ke R0,60 go duelela khophi nngwe le nngwe ya tsebe ya pampiri ya bogolo jwa A4 kgotsa karolo ya yone.

2.11.1 DITEFELELO TSA GO GATISA GAPE [Molawana 7(1)]

TLHALOSO	TEFISO
(a) Khophi nngwe le nngwe ya bogolo jwa tsebe ya A4 kgotsa karolo ya yone	R0,60
(b) Khophi nngwe le nngwe e e gatisitsweng ya bogolo jwa tsebe ya A4 kgotsa karolo ya yone ka khomputara kgotsa ka elektroniki kgotsa ya sebopego se se balegang sa motšhine	R0,40
(c) Khophi ka sebopego se se balegang sa khomputara – (i) Disiki	R40.00
(d) Ditshwantsho tse di bonalang (i) Khophi e e kwadilweng ka boripana ya ditshwantsho tse di bonalang, ya tsebe ya bogolo jwa A4 kgotsa karolo ya yone (ii) Khophi ya ditshwantsho tse di bonalang	R22.00 R60.00
(e) Dikhophi tsa Modumo (i) Rekoto e e gatisitsweng ka boripana ya modumo, ya tsebe ya bogolo jwa A4 kgotsa karolo ya yone (ii) Khophi ya rekoto e e gatisitsweng ya modumo	R12.00 R17.00

2.11.2 DITEFELELO TSA GO BONA TSHEDIMOSETSO [Molawana 7(3)]

TLHALOSO	TEFISO
(a) Khophi e nngwe le nngwe ya bogolo jwa tsebe ya A4 kgotsa karolo ya yone	R0,60
(b) Khophi nngwe le nngwe ya bogolo jwa A4 kgotsa karolo ya yone ka khomputara kgotsa ka eleketroniki kgotsa wa sebobego se se balegang sa motšhine	R0,40
(c) Khophi ka sebopego se se balegang sa khomputara mo (i) Disiking	R40.00
(d) Ditshwantsho tse di bonalang (i) Khophi e e gatisitsweng ka boripana ya ditshwantsho tse di bonalang tsa bogolo jwa tsebe ya A4 kgotsa karolo ya yone (j) Khophi ya ditshwantsho tse di bonalang	R12.00 R17.00
(e) Go senka le go baakanya rekoto go bonwa, mo ureng nngwe le nngwe kgotsa karolo ya ura ya patlisiso e e ntseng jalo le go e baakanya	R15.00

2.12 MAMETLELELO A: DIFOROMO TSE DI KWADILWENG

FOROMO A

KOPO YA GO FITLHELELA REKOTO YA SETLHOPHA SA BATHO

(Karolo 18 (1) ya go Rotloetsa go Fitlhelela Molao wa Tshedimose tso, 2000

(Molao Nomoro 2 ya 2000))

[Molawana 6]

GO TLADIWA KE BADIREDI BA LEFAPHA FELA

Nomoro ya tshupiso:.....

Kopo e amogetswe ke

(Tlhalosa maemo a tiro, leina le sefane sa Moofisiri wa Tshedimose tso/Mothusa-Moofisiri wa Tshedimose tso) ka ..... (letlha) kwa .....
..... (lefelo)

Tefe lelo ya kopo (fa e tlhokega): R.....

Pee le tso (fa e tlhokega) R.....

Tefe lelo ya go fitlhelela: R.....

MOSAENO WA MOOFISIRI WA TSHEDIMOSE TSO/
MOTHUSA-MOOFISIRI WA TSHEDIMOSE TSO

A. Dintlha tsa setlhopha sa batho

Moofisiri wa Tshedimose tso/Mothusa-Moofisiri wa Tshedimose tso:

.....
.....
.....
.....

B. Dintlha tsa motho yo o kopang go fitlhelela rekoto

- (a) *Dintlha tsa motho yo o kopang go fitlhelela rekoto di tshwanetse go kwalwa fa tlase.*
- (b) *Aterese le/kgotsa nomoro ya fekese mo Repaboliki kwa tshedimosetso eno e tshwanetseng go romelwa gone, di tshwanetse go neelwa.*
- (c) *Fa e le gore o direla mongwe kopo kgomaretsa bosupi jwa maemo a gago mo foromong.*

Maina ka botlalo le difane:.....

Nomoro ya Lekwalo-Boitshupo:.....

Aterese ya poso: .....

.....Nomoro ya fekese.....

Nomoro ya founu: .....Aterese ya Imeile: .....

Kwala maemo a gago fa e le gore o dira kopo mo boemong jwa motho yo mongwe:

.....

C. Dintlha tsa motho yoo go dirwang kopo mo boemong jwa gagwe

Karolo eno e tshwanetse go tladiwa FELA fa kopo ya tshedimosetso e dirwa mo boemong jwa motho yo mongwe.

Maina ka botlalo le sefane:.....

Nomoro ya Lekwalo-Boitshupo:.....

D. Dintlha tsa rekoto

- (a) *Kwala dintlha ka botlalo tsa rekoto eo o kopang tshedimosetso ya yone, go akaretsa nomoro ya tshupiso fa e le gore o a e itse, gore rekoto e rebolwe.*
- (b) *Fa sebaka se sa lekana, tswetswee tswelela o dirisa letlakala le le farologaneng le go le kgomaretsa mo foromong. **Mokopi o tshwanetse go saena matlakala otlhe a a oketsegileng.***

1. Tlhaloso ya direkoto kgotsa karolo e e maleba ya rekoto:

.....

- .....
- .....
- .....
2. Nomoro ya tshupiso, fa e le gone: .....
3. Dintlha dipe fela tse dingwe tsa rekoto:.....
- .....

E. Ditefelelo

a) <i>Kopo ya go fitlhelela rekoto, kwantle ga rekoto e e nang le tshedimosetso ya gago ya botho, e tla dirwa fela morago ga gore o duele tefelelo e e kopiwang.</i>   b) <i>O tla itsisiwe gore go tlhokega gore o duele bokae jaaka tefelelo ya kopo.</i>   c) Tefelelo e e duelwang go fitlhelela rekoto e ikgaegile ka gore o tladitse foromo efe e e tlhokang tshedimosetso le gore go tla tsaya nako e le kae go batliwa tshedimosetso eo le go baakanya rekoto.   d) <i>Fa e le gore ga o a tshwanela go duela tefelelo epe fela, tsweetswee tlhalosa lebaka la go sa duele.</i>

Mabaka a go sa tshwanela go duela ditefelelo: .....

.....

F. Foromo ya go fitlhelela rekoto

<p><i>Fa o kganelwa ke bogole go bala, go leba kgotsa go reetsa rekoto mo foromong ya go fitlhelela tshedimosetso e e mo dintlheng tsa 1 go ya go 4 fa tlase, tlhalosa bogole jwa gago le gore o tlhoka rekoto ya mofuta ofe.</i></p>

<p>Bogole: .....</p> <p>.....</p> <p>.....</p>	<p>Mofuta wa foromo eo rekoto e leng mo go yone:.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p>
--	--

<p><i>Tshwaya lebokoso le le tshwanetseng ka X</i></p> <p>DINTLHA:</p> <p>(a) <i>Go dumalana le kopo ya gago go bona tshedimosetso e e rileng go ikaegile ka gore e bolokilwe mo foromong efe.</i></p> <p>(b) <i>Go ka nna ga direga gore mo maemong a a rileng kopo e se amogelwe. Mo boemong jo bo jalo o tla itsisiwe gore tshedimosetso e tla abiwa ka sebopego se sengwe.</i></p> <p>(c) <i>Go duelwa ga tefelelo ya go bona rekoto ya tshedimosetso, fa go tlhokega, go tla tlhomamisiwa ke mofuta wa foromo eo tshedimosetso e bolokilweng ka yone.</i></p> <p>1. Fa e le gore rekoto e kwadilwe kgotsa e mo sebopegong se se gatisitsweng:</p>
--

	Khophi ya rekoto*		Tekolo ya rekoto
2. Fa e le gore direkoto di na le ditshwantsho tse di bonalang – (seno se akaretsa ditshwantsho, diselaete, dividio, ditshwantsho tsa khomputara, matshwao, jalo le jalo):			
Leba ditshwantsho		Khophi ya ditshwantsho*	Mokwalo wa ditshwantsho*
3. Fa e le gore rekoto e na le mafoko a a rekotilweng kgotsa tshedimose tso e e ka dirwang gape ka modumo:			
Go reetsa modumo (khasete ya modumo)		Mokwalo wa modumo* (setlankana se se kwadilweng kgotsa e e gatisitsweng)	
4. Fa e le gore rekoto e mo khomputareng kgotsa e ka eleketroniki kgotsa ka sebopego se se balegang sa motšhine:			
Khophi e e gatisitsweng ya rekoto		Khophi e e gatisitsweng ya tshedimose tso e e tserweng mo rekotong	Khophi mo sebopegong se se balegang sa khomputara (disiki)
<i>*Fa o kopile khophi kgotsa rekoto ya mokwalo ya rekoto (e e fa godimo), a o eletsa go romelwa khophi kgotsa mokwalo?</i>			EE NN YA
Poso e a duelelwa			
<i>Elatlhoko gore fa rekoto e se gone ka puo eo o e ratang, tshedimose tso e ka rebolwa ka puo eo rekoto e dirilweng ka yone.</i>			
<i>O tla rata go amogela rekoto ka puo efe?</i>			
<i>O tla eletsa go amogela setlankana ka puo efe?</i>			

G. Kitsiso ya tshwetso malebana le kopo ya tshedimose tso

O tla itsisiwe ka lekwalo fa kopo ya gago e amogetswe/kgotsa e sa amogelwa. Fa o eletsa go itsisiwe ka mokgwa mongwe, tsweetswee supa mokgwa oo mme o bo o neelana ka dintlha tsotlhe go thusa gore kopo ya gago e tswelele.

O tla rata go itsisiwe jang ka tshwetso malebana le kopo ya gago ya rekoto ya tshedimose tso? .....

E saenetswe kwa ..... ka letsatsi la ..... 20. ....

MOSAENO WA MOKOPI/ MOTHO YOO GO DIRWANG KOPO MO BOEMONG JWA GAGWE